

Concentratie van technieklocaties in the MBO. De invloed op de studiekeuze van leerlingen in Zuidoost-Nederland

Citation for published version (APA):

Cörvers, F. (2009). Concentratie van technieklocaties in the MBO. De invloed op de studiekeuze van leerlingen in Zuidoost-Nederland. In M. Boekennoogen, P. V. Hoesel, Y. Prince, & C. Verheijen (Eds.), *Methoden van beleidsonderzoekers: creatief en oplossingsgericht* (pp. 69-78). Den Haag: Lemma.

Document status and date:

Published: 01/01/2009

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

CONCENTRATIE VAN TECHNIEKLOCATIES IN HET MBO

De invloed op de studiekeuze van leerlingen in Zuidoost-Nederland

Dr. Frank Cörvers, ROA

7.1

BELEIDSVRAAG

In het technisch onderwijs is een relatief dure infrastructuur vereist wat betreft apparatuur en materialen. In het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) staat deze infrastructuur onder druk door de teruglopende belangstelling voor een technische opleiding. Ook in Zuidoost-Nederland, een regio met veel industrie én veel jongeren die een technische opleiding volgen ten opzichte van andere regio's, vindt deze ontwikkeling plaats (Cörvers & Heijke, 2006). Vanuit het perspectief van de regionale opleidingscentra (roc's) levert samenbundeling en ruimtelijke concentratie van verwante technische opleidingen schaal- en synergievoordelen op, waarbij meer mogelijkheden ontstaan voor kwaliteitsverbetering van technische opleidingen.

Ondanks dat werkgevers en gemeenten in deze regio baat hebben bij voortdurende verbetering van de kwaliteit van de technische opleidingen, zijn zij beducht voor verschraling van het lokale opleidingsaanbod. Dat zou immers kunnen leiden tot een nog sterkere afname van het aantal leerlingen dat voor techniek kiest, en tot verdere vergroting van de tekorten aan technisch geschoolden in de regio. Werkgevers en gemeenten in Zuidoost-Nederland wijzen voorts op het risico van een afname van de lokale economische bedrijvigheid en een geringere aantrekkelijkheid van de regio als werk- en woongebied als er geen adequate lokale onderwijsinfrastructuur meer is.

Om het gesprek over het toekomstperspectief goed te kunnen voeren, zowel tussen onderwijsinstellingen onderling als tussen onderwijsinstellingen en hun regionale partners, was meer inzicht in de feitelijke regionale situatie vereist. Vijf grote roc's in Zuidoost-Nederland¹ hebben het ROA in 2004 verzocht

---

1. Zij waren verenigd in het Technocentrum Zuidoost-Nederland, dat in zijn toenmalige vorm is opgeheven. Het Technocentrum had als doel bij te dragen aan de regionale samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.

een regionale kaart van het technisch onderwijs te maken, en de relatie tussen reisafstand voor leerlingen en hun studiekeuze te analyseren.

7.2 ONDERZOEKSPROBLEEMSTELLING

In het onderzoek is gekeken naar het aanbod van technische opleidingen op de verschillende locaties van roc's in het Technogebied Zuidoost-Nederland, bestaande uit de Corop-gebieden Noordoost-Noord-Brabant, Zuidoost-Noord-Brabant, Noord-Limburg en Midden-Limburg (dus exclusief Zuid-Limburg). De centrale vraag was de volgende: 'Welke invloed heeft de concentratie van technische opleidingen op één of enkele locaties op de keuze voor techniek door jongeren?'

Er is dus onderzocht of de spreiding van technieklocaties een belemmering vormt voor leerlingen om voor een technische opleiding in het mbo te kiezen. Gelet op de verwachte tekorten aan technisch geschoolde arbeidskrachten (ROA, 2007) zou het zinvol kunnen zijn om de deelname aan techniek te bevorderen door op meer locaties in Zuidoost-Nederland technische opleidingen aan te bieden. Bij het beantwoorden van de probleemstelling diende rekening te worden gehouden met de regionale situatie in Zuidoost-Nederland wat betreft onderwijs en arbeidsmarkt in de technische richting. Hierna zijn de deelvragen die volgden uit de centrale vraagstelling, ondergebracht bij twee thema's.

A. *Beroepsonderwijs en arbeidsmarkt in Zuidoost-Nederland*

- Hoe is het onderwijsaanbod van technische beroepsopleidingen en de deelname van jongeren aan deze opleidingen in de regio?
- Welke factoren hebben bij de spreiding van het opleidingsaanbod gedurende de laatste jaren een rol gespeeld?
- Hoe groot zijn de werkgelegenheid en de schaarste aan technisch opgeleiden in Zuidoost-Nederland ten opzichte van Nederland?

B. *Relatie tussen reisafstand van leerlingen en hun studiekeuze*

- Hangt de studiekeuze samen met de afstand tot de opleidingslocaties, en met het onderwijsaanbod op deze locaties?
- Wat is het belang van de afstand en de reistijd van thuis naar school ten opzichte van andere factoren die de studiekeuze bepalen?

7.3 ONDERZOEKSONTWERP

Bij de fasering van het onderzoek is uitgegaan van de hiervoor genoemde opsplitsing van het onderzoek in twee thema's.

A. Beroepsonderwijs en arbeidsmarkt in Zuidoost-Nederland

Voor het bepalen van het regionale aanbod van opleidingen en het vaststellen van welke technische opleidingen waar worden aangeboden, diende gebruik te worden gemaakt van de overzichten op de websites van de roc's, de MBO Raad, de opleidingsbedrijven en de vakcentra. Wat betreft de deelname aan en de uitstroom uit het technisch onderwijs, is ervoor gekozen om zo veel mogelijk gebruik te maken van gegevensbestanden die het toelaten om de regio te vergelijken met het landelijke beeld. Daarvoor kon worden geput uit de gegevensbestanden van het CBS en het ROA. Dit gold eveneens voor het onderzoek naar de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Bij de ontwikkeling van het opleidingsaanbod gedurende de laatste jaren kunnen factoren als schaalvergroting, kostenbeheersing, reorganisaties, vernieuwingen in het onderwijsaanbod enzovoort van belang zijn. Om dit na te gaan werden twee interviews gehouden met personen die betrokken waren bij de sluiting respectievelijk de opstart van een technische opleiding op twee locaties in Zuidoost-Nederland. Op deze wijze is getracht om te achterhalen welke overwegingen bij deze beslissingen in de praktijk een rol kunnen spelen, in het bijzonder met betrekking tot de ruimtelijke dimensie.

B. Relatie tussen reisafstand van leerlingen en hun studiekeuze

Voor het bepalen van de afstandsgevoeligheid bij de opleidingskeuze was het niet mogelijk gebruik te maken van reeds bestaande gegevensbestanden. Bovendien was er nauwelijks onderzoek bekend over de invloed van de reisafstand naar de locatie van een opleiding op de studiekeuze in het mbo. Hier is dus gekozen voor aanvullende gegevensverzameling.

Ten eerste is gekeken naar de woonplaats en de opleidingslocatie van alle eerstejaarsleerlingen van de vijf roc's die deelnamen aan het onderzoek. De analyses van de feitelijke keuzes die zijn gemaakt door jongeren, geven inzicht in hun 'revealed preferences' ten aanzien van de opleidings-, school- en locatiekeuze (zie ook Bloemen & Dellaert, 2000). Ten tweede zijn enkele honderden van deze eerstejaarsleerlingen (respons was 282) in de economische en de technische richting ondervraagd over bijvoorbeeld hun schoolloopbaan tot dan toe, de achtergrondkenmerken van hun ouders, hun voorkeuren ten aanzien van de opleidingslocatie en de factoren die een rol hebben gespeeld bij de opleidings- en schoolkeuze. Leerlingen dienden uitspraken te doen over het belang van verschillende factoren bij de keuze die ze hebben gemaakt. Het ging hierbij dus om de 'stated preferences' van de leerlingen.

7.4 ONDERZOEKSPROCES

In het onderzoek worden de vijf eerdergenoemde deelvragen beantwoord, waarbij verschillende vormen van dataverzameling zijn gebruikt. De verschil-

lende fasen in het onderzoeksproces worden hierna aan de hand van de vijf deelvragen bij de twee thema's besproken. De begeleidingscommissie bij het onderzoek, bestaande uit vertegenwoordigers van gemeenten, werkgevers en roc's, heeft gedurende de verschillende fasen van het onderzoek commentaar geleverd, en waar nodig het onderzoeksproces ondersteund.

A. Beroepsonderwijs en arbeidsmarkt in Zuidoost-Nederland

- Hoe is het onderwijsaanbod van technische beroepsopleidingen en de deelname van jongeren aan deze opleidingen in de regio?

Het middelbaar technisch beroepsonderwijs is in kaart gebracht voor het voedingsgebied van de vijf samenwerkende roc's in Zuidoost-Nederland (exclusief Zuid-Limburg): Gilde Opleidingen, ROC Eindhoven, ROC Ter Aa, ROC De Leijgraaf en Koning Willem I College met hoofdvestigingen in respectievelijk Roermond, Eindhoven, Helmond, Veghel en Den Bosch. Eerst is gekeken naar de ruimtelijke spreiding van roc's in Nederland. Hierbij werd in het bijzonder gekeken naar de spreiding van het opleidingsaanbod van middelbare technische beroepsopleidingen in Zuidoost-Nederland en aangrenzende gebieden (Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en Vlaanderen).

Vervolgens is zowel regionaal als landelijk de ontwikkeling van het aantal leerlingen in het middelbaar technisch beroepsonderwijs in beeld gebracht tussen 1997/98 en 2003/04, waarbij gebruik werd gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).² Deze gegevens zijn gebaseerd op de oktobertellingen die onderwijsinstellingen aanleveren aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De afbakening van technisch onderwijs is gebeurd op basis van de SOI-classificatie van het CBS. Gezien het grote belang van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) voor de instroom in het mbo, is aan de hand van de eerdergenoemde CBS-gegevens gekeken naar de ontwikkeling van het aantal vmbo-gediplomeerden, voor zowel de sector techniek als totaal, binnen Zuidoost-Nederland en Nederland als geheel.

- Welke factoren hebben bij de spreiding van het opleidingsaanbod gedurende de laatste jaren een rol gespeeld?

Roc's hebben te maken met de beperkte mobiliteit van leerlingen, waardoor zij bij hun positionering van het opleidingsaanbod rekening moeten houden met de spreiding van zowel de bevolking als de werkgelegenheid over de ruimte. Bij beslissingen over het inhoudelijk vernieuwen, het afbouwen en het starten van opleidingen is dus steeds een ruimtelijke dimensie aan de orde. Aan de hand van een tweetal cases, een sluiting en een opstart, werd aan-

2. Zie www.cbs.nl. We hebben echter vooral de microbestanden van het CBS gebruikt om zelf selecties op opleidingen en regio's te kunnen uitvoeren.

gegeven welke overwegingen bij deze beslissingen in de praktijk een rol kunnen spelen.

De cases werden aangereikt vanuit de begeleidingscommissie van het onderzoek. Beide cases speelden zich af in Zuidoost-Nederland. Elke case werd onderzocht door middel van een semigestructureerd interview met een persoon die van alle ins en outs van de sluiting of opstart op de hoogte was. Het interview werd voorbereid door middel van het doornemen van een uitvoerige documentatie over het desbetreffende geval. Deze documentatie werd ons door de betrokken roc's ter beschikking gesteld.

- Hoe groot zijn de werkgelegenheid en de schaarste aan technisch opgeleiden in Zuidoost-Nederland ten opzichte van Nederland?

Aan de hand van de werkgelegenheidsontwikkeling in de technische beroepen werd een indicatie van de ontwikkeling van de vraag naar technisch opgeleiden in Zuidoost-Nederland ten opzichte van Nederland als geheel verkregen. Er is gekeken naar de ontwikkeling van de werkloosheid en de arbeidsparticipatie, en de mate waarin technisch opgeleiden van de verschillende opleidingsniveaus binnen de beroepskolom (vmbo, mbo, hbo) werkzaam zijn in een technisch beroep. Op deze wijze werd inzicht gegeven in de ernst van de schaarste aan technisch opgeleiden in Zuidoost-Nederland. Voor de analyse is er gebruikgemaakt van de gegevens uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) om de ontwikkeling van de totale werkgelegenheid en de werkgelegenheid in de technische beroepen weer te geven, en van de Standaard Beroepenclassificatie (SBC) van het CBS en de daarmee samenhangende beroepenclassificatie van het ROA (2002), om de technische en de niet-technische beroepen van elkaar te onderscheiden.

Verder is ingegaan op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt van gediplomeerde schoolverlaters van het mbo en het hbo. Er is gekeken naar aansluitingsindicatoren als werkloosheid, werk buiten eigen regio of buiten het eigen beroependomein, en deeltijdwerk en aanstellingsduur. Op deze wijze kon worden nagegaan hoe de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt van schoolverlaters met een technische opleidingsachtergrond in Zuidoost-Nederland zich verhoudt tot die van schoolverlaters buiten Zuidoost-Nederland en in andere richtingen. Voor de analyse van de arbeidsmarktintrede en de doorstroom binnen het onderwijs zijn acht uitstroomcohorten van gediplomeerden uit de BVE- en HBO-monitor van het ROA samengenomen. De schoolverlatersenquête hadden betrekking op de meetjaren 1996 tot en met 2003.

B. Relatie tussen reisafstand van leerlingen en hun studiekeuze

- Hangt de studiekeuze samen met de afstand tot de opleidingslocaties, en met het onderwijsaanbod op deze locaties?

Voor het beantwoorden van deze vraag is er een databestand gegenereerd op basis van de gegevens uit de leerlingenadministratie van vijf grote roc's in Zuidoost-Nederland. De roc's hebben de aanlevering van de benodigde gegevens uit het administratieve bestand van leerlingen voor hun rekening genomen. Het betreft daarbij alleen de nieuwe instroom van (eerstejaars)leerlingen in het reguliere onderwijs (geen volwasseneneducatie, geen contract-onderwijs) op deze roc's. De gegevens van deze leerlingen hebben betrekking op een beperkt aantal gegevens, zoals deze voorkomen in of af te leiden zijn uit de leerlingenadministratie van de roc's, waaronder geslacht, leeftijd, herkomst, vooropleiding, onderwijsachterstand, opleiding, opleidingslocatie en woonadres. Het totale bestand heeft betrekking op 15.761 leerlingen die in het voorjaar van 2005 stonden ingeschreven bij een van de vijf genoemde roc's.

Van alle in Nederland wonende leerlingen van de vijf genoemde roc's is met behulp van een routeplanner de kortste afstand bepaald tussen de postcodes van het woonadres en de opleidingslocatie. Aan de hand van het databestand werd inzicht gegeven in de reisafstand naar school van een zeer groot deel van de eerstejaars mbo-leerlingen die wonen in Zuidoost-Nederland, en van een deel van de leerlingen die in de aangrenzende regio's wonen, maar in Zuidoost-Nederland naar school gaan. Hiermee wordt inzicht geboden in de reikwijdte en het 'voedingsgebied' van de roc's, en de eerdergenoemde 'revealed preferences' ten aanzien van de reisafstand die leerlingen bereid zijn te overbruggen.

- Wat is het belang van de afstand en de reistijd van thuis naar school ten opzichte van andere factoren die de studiekeuze bepalen?

Deze deelvraag werd beantwoord aan de hand van een enquête onder een beperkt aantal eerstejaarsleerlingen bij de aan het onderzoek deelnemende roc's. De enquête is door medewerkers van de roc's uitgevoerd met behulp van de ROC Spiegel (zie www.rocspiegel.nl).³ Op basis van de respons van de leerlingen is er een koppeling gemaakt met een selectie van leerlingen uit de leerlingenadministratie om door middel van weging te kunnen corrigeren voor selectiviteit. De leerlingenenquête diende vooral ter aanvulling op de gegevens over de achtergrondvariabelen in de bestanden van de leerlingenadministratie. De enquêtegegevens hebben betrekking op aanvullende achtergrondkenmerken als vooropleiding en gegevens over de ouders. Daarnaast was de enquête bedoeld om een indicatie te geven van de motieven bij de studiekeuze en de relatie met de reisafstand. Dit gebeurt door de eerdergenoemde 'stated preferences' te achterhalen. Dat betekent dat aan leerlingen

3. Onderwijsinstellingen die een abonnement hierop hebben, kunnen gebruikmaken van dit instrument. Ze hebben de mogelijkheid om via internet onbeperkt te enquêteren onder alle bij het onderwijs betrokken partijen: leerlingen/studenten, personeel, ouders/verzorgers, praktijk-/stagebegeleiders.

bijvoorbeeld is gevraagd of zij hun opleidingskeuze zouden veranderen als ze voor het volgen van een alternatieve opleiding veel minder ver hoeven te reizen dan voor de opleiding van de eerste keuze.

75 UITKOMSTEN

A. Beroepsonderwijs en arbeidsmarkt in Zuidoost-Nederland

De afname van het aandeel leerlingen binnen de technische richtingen van vmbo, mbo en hbo loopt parallel aan het dalende werkgelegenheidsaandeel in de industrie en de technische beroepen in Zuidoost-Nederland. Het aandeel leerlingen dat voor techniek kiest, ligt regionaal hoger dan landelijk, evenals het aandeel van de werkgelegenheid in de technische beroepen. Echter, de daling van zowel de belangstelling voor techniek onder leerlingen als het werkgelegenheidsaandeel van de technische beroepen is regionaal sterker dan landelijk. Zuidoost-Nederland en Nederland zijn dus wat betreft techniek binnen het onderwijs en op de arbeidsmarkt meer op elkaar gaan lijken ('convergentie').

De sterk gedaalde belangstelling voor mbo-techniek in Zuidoost-Nederland hangt samen met het door de neergaande conjunctuur afgenomen aantal leerlingen in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl), die door meer dan de helft van het aantal techniekleerlingen wordt gevolgd, en met de daling van een belangrijke deelsector binnen techniek, namelijk elektrotechniek. Dit laatste is deels te verklaren uit de flinke toename bij ICT-opleidingen, die echter meer economisch dan technisch zijn georiënteerd.

Van belang is dat de regionale arbeidsmarkt in Zuidoost-Nederland de afgelopen jaren krapper was dan landelijk. In Zuidoost-Nederland hadden werkgevers over het algemeen meer moeite om goed gekwalificeerd personeel (technisch en niet-technisch) aan te trekken dan in de rest van het land. Opmerkelijk is verder dat in Zuidoost-Nederland – in tegenstelling tot landelijk – de schaarste aan technisch opgeleide mbo'ers groter leek te zijn dan de schaarste aan technisch opgeleide hbo'ers.

B. Relatie tussen reisafstand van leerlingen en hun studiekeuze

Jongeren kiezen beduidend vaker voor een technische opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) als hun vader werkzaam is in een technisch beroep. Techniekleerlingen geven zelf ook relatief vaak aan werkzaam te willen zijn in hetzelfde beroep als dat van hun vader. De belangrijkste determinanten bij de keuze voor een opleiding zijn de interesse in het vakgebied en de school, gevolgd door carriërefactoren. Techniekleerlingen laten zich mogelijk bij de studiekeuze iets minder leiden door interesses in het vakgebied, maar wel door het kunnen volgen van praktijklessen. Verder hechten zij minder

belang aan het kunnen doorstuderen op hbo-niveau. Het lijkt erop dat veel leerlingen van het mbo een technische opleiding als eindstation beschouwen. Dit hangt mogelijk samen met het gegeven dat zij bij de studiekeuze sterker letten op de kansen op werk na hun opleiding.

Techniekleerlingen twijfelen echter meer bij hun studiekeuze. Zij hebben vaker zowel een andere opleiding als een andere opleidingsrichting (techniek of niet-techniek) overwogen. Ze zijn eerder bereid om te kiezen voor een niet-technische opleiding dan leerlingen van andere richtingen bereid zijn om te kiezen voor techniek. In de gebieden waar technische opleidingen moeten concurreren met de economie- en zorgopleidingen om de gunst van de leerling, is het aandeel techniek daardoor vaak kleiner dan gemiddeld. Dat betekent dat een breder opleidingsaanbod van niet-technische opleidingen op locaties waar nu techniek wordt aangeboden, meer leerlingen overhaalt om voor een niet-technische opleiding te kiezen. Omgekeerd zal dit nauwelijks het geval zijn.

Uit het onderzoek blijkt dat het aanbod van technische opleidingen op de verschillende opleidingslocaties in Zuidoost-Nederland nauwelijks onderdoet voor het aanbod van economische en zorgopleidingen. Het blijkt mogelijk te zijn om vanuit elke plaats in Zuidoost-Nederland op maximaal 30 km reisafstand een opleidingslocatie van een roc te bereiken waar een breed scala aan techniekopleidingen wordt aangeboden. Binnen de grens van 30 km speelt de afstand voor leerlingen nauwelijks een rol bij de opleidingskeuze. Als de 30 km-grens als maximum reisafstand voor leerlingen wordt gehanteerd, zijn er weinig mogelijkheden voor verdere concentratie van technische opleidingen in Noord- en Midden-Limburg en de aangrenzende gebieden. Binnen het Brabantse deel van Zuidoost-Nederland (oostelijk Noord-Brabant) zijn er wel voedingsgebieden van roc's die elkaar overlappen.

Algemene conclusie

Om de deelname aan techniek te vergroten zou men zich veeleer moeten inspannen om bij bepaalde doelgroepen meer interesse voor techniek te wekken, bijvoorbeeld bij vrouwen en allochtonen, dan om het aantal opleidingslocaties met techniek in de regio te vergroten. Mogelijk kunnen de vaders van leerlingen die werkzaam zijn in een technisch beroep, daarbij een sleutelrol vervullen. Van belang is ook de kwaliteit van de instroom om voldoende leerlingen tot niveau 3 of 4 te kunnen opleiden. Ook heeft het in Zuidoost-Nederland meer zin om aandacht te besteden aan de kwaliteit van het aanbod van technische opleidingen dan aan de uitbreiding van het aantal locaties waar techniek wordt aangeboden. Concentratie van dure, maar kwalitatief hoogwaardige technische opleidingen op één locatie is daarbij een reëel alternatief.

Op deze wijze kan tegemoet worden gekomen aan de wensen van werkgevers om leerlingen beter op te leiden met competenties die up-to-date zijn.

Disseminatie van resultaten

De uitkomsten en methoden van het onderzoek zijn beschreven in een informatief rapport. De rapportage van het onderzoek is breed verspreid onder de achterban van de begeleidingscommissie, en het rapport is te downloaden van de website van het ROA. Tevens is er een persbericht verstuurd door zowel de roc's als het ROA. Er is uitgebreide aandacht geweest van de regionale pers, waaronder diverse regionale dagbladen, en de Limburgse radio en televisie. Voorts zijn er in andere vakbladen diverse publicaties verschenen, waaronder het *Arbeidsmarktjournaal* van het Centrum voor Werk en Inkomen, en *Economisch Statistische Berichten* (ESB).

7.6 KENMERKEN VAN DE METHODE

Voor het beantwoorden van de diverse deelvragen in het onderzoek kon gebruik worden gemaakt van verschillende vormen van dataverzameling. Er is dus gebruikgemaakt van een 'mixed method approach', waarbij zowel bestaande (secundaire) als nieuwe (primaire) databronnen zijn geanalyseerd, en waarbij bovendien gebruik is gemaakt van kwalitatieve informatie verkregen op basis van interviews in twee casestudies. Dit had als voordeel dat de inzichten die uit de analyses van de verschillende gegevensbronnen naar voren kwamen, elkaar goed aanvulden. Zo konden de beschikbare kwantitatieve gegevens over het onderwijs en de arbeidsmarkt worden verrijkt met beschrijvingen gebaseerd op de interviews. Bovendien konden de preferenties van leerlingen ten aanzien van de studiekeuze en de afstand tot de schoollocatie worden onderzocht door zowel te kijken naar hun feitelijke gedrag ('revealed preferences') als naar hun antwoorden op de vragen die leerlingen via internet werden voorgelegd ('stated preferences', zie ook Bloemen & Dellaert, 2000).

Een nadeel van het onderzoek is dat het descriptief blijft. Alle resultaten zijn beschreven aan de hand van tabellen en figuren. Daarnaast zijn er enkele regressieanalyses uitgevoerd om de invloed van de afstand tot de opleidingslocatie (en enkele correctievariabelen zoals geslacht, leeftijd, herkomst, niveau) op de studiekeuze als afhankelijke variabele te kunnen schatten. Er kon echter binnen de gegeven restricties qua tijd en budget geen volwaardig verklarend model worden ontwikkeld, waarmee de gevolgen van het opzetten, verplaatsen of sluiten van opleidingslocaties voor de studiekeuze zou kunnen worden gesimuleerd. Het ontwikkelen van een dergelijk simulatiemodel is ook erg gecompliceerd (zie bijvoorbeeld Sá (2006) voor het hoger onderwijs).

LITERATUUR

- Bloemen, H. & B. Dellaert (2000) *De studiekeuze van middelbare scholieren. Een analyse van motieven, percepties en preferenties*, OSA-publicatie A176. Tilburg.
- Cörvers, F. & H. Heijke (2006) De keuze voor techniek in Zuidoost-Nederland. *Economisch Statistische Berichten* 91, p. 282-283.
- ROA (2007) *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2012*, ROA-R-2007/4. Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Universiteit Maastricht.
- Sá, C. (2006) *Higher education choice in the Netherlands, the economics of where to go*, Tinbergen Institute Research Series, nr. 387. Vrije Universiteit, Amsterdam.

Het volledige rapport is te vinden op:

www.roa.unimaas.nl/pdf%20publications/2005/ROA-R-2005-7.pdf.

A091433339

NCC/IBL AANVRAAGBON

KOPIE MONOGRAFIE EGB

(4)

04-11-2009

Datum indienen : 03-11-2009 11:06 25331-1 Clearing House
Datum plaatsen : 03-11-2009 11:40
Aanvrager : 0036/4099
Aanvraagident :
Aanvragerident : 0036/9999
Eindgebruiker : UM01

Telefoonnummer :
Coöperatiecode : R

Leverwijze : Elektronisch
Fax :
Ftp :
E-Mail : ub-edocuments@maastrichtuniversity.nl

Plaatscode : 316166537 ; 4264118 ; depot ;

(1) [ ] Origineel gestuurd	(6) [ ] Niet beschikbaar
(2) [ ] Copie gestuurd	(7) [ ] Uitgeleend
(3) [ ] Overige	(8) [ ] Wordt niet uitgeleend
(4) [ ] Nog niet aanwezig	(9) [ ] Bibliografisch onjuist
(5) [ ] Niet aanwezig	(0) [ ] Bij de binder

10

A091433339

NCC/IBL AANVRAAGBON

Verzamelnota volgt.

KOPIE MONOGRAFIE EGB

04-11-2009

Datum indienen : 03-11-2009 11:06	45449-1 UB Media, Binnenstad	Aantal
Datum plaatsen : 03-11-2009 11:40	Universiteit Maastricht	
Aanvrager : 0036/4099	UB-Project NEE0; Postbus 616 (GL17)	
Aanvraagident :	6200 MD MAASTRICHT	10
Aanvragerident : 0036/9999		
Eindgebruiker : UM01	tav Anne-Marie Penners	

PPN Titel : 316166537
Titel : Methoden van beleidsonderzoekers: creatief en
: oplossingsgericht
Auteur : Boekenooen, Marieke (ed.)
Deel/Supplem. :
Corporatie :
Jaar/Editie : 2009 Externe database:
Uitgave : Den Haag Extern nummer :
Serie/Sectie : LEMMA
Pag-ISSN/ISBN :

Plaatscode : 316166537 ; 4264118 ; depot ;

Jaar :
Volume :